

آقای میرزا ابراهیم خان پسر برادرشان بفرستند و در آن عریضه خدمت حضرتعالی عرض سلام ابلاغ داشته بودم. نیم ساعت قبل حضور اعلیحضرت همایونی^۱ در فرح آباد^۲ بودم دوبه دو بودیم سراغ آقای امیر مؤید را گرفتند که کجا هستند و چه می کنند عرض کردم با حضرتعالی همراه هستند و برای آن رفته اند که شاید بتوانند خدمتی به مملکت بنمایند اظهار بشاشتی فرمودند. از اوضاع سؤال فرموده اید، هنوز دولت به صورت ظاهر تصمیمی نکرده از باطن خبر ندارم و اعلیحضرت همایونی چند روز است به فرح آباد تشریف برده اند قراردادی که مرقوم فرموده اید بین دولت و روسها نبوده بلکه روسها صراحتاً از دولت ایران خواسته اند که با عثمانی اعلان جنگ کند و در عوض صرف نظر از قرض دولت ایران می کنند و اولتیماتوم چهار سال قبل^۳ و معاهده ۱۹۰۷^۴ را باطل می کنند و تا شصت هزار قشون کمک به دولت ایران می نمایند و از این قبیل ولی دولت همچو تصمیمی هنوز نکرده است چون آنها باز دیدند دولت حاضر برای قبول تقاضای آنها نیست چند روزی برعهده قشون خود در کرج افزودند و در همدان ژاندارم و مجاهد اقدامی کرده قزاقهای ایرانی را خلع اسلحه و قسول های روس و انگلیس و تبعه آنها را از همدان بیرون کردند، به قزوین رفتند و این مسئله باعث شد که قشون روس به طرف همدان حرکت کنند و قشون ملی از همدان چهار فرسخ بیرون آمده به طرف قزوین متعایل بودند بروند، ۵ شب قبل پیش قراول قشون روس که دو مقابل از پیش قراول قشون ملی بوده در پنج فرسخی همدان با پیش قراول قشون ملی تلاقی نمود و پیش قراولان روس شکست خورده فرار کرده اند پانصد نفر قشون ملی و ژاندارم حمله به کوه آوج بین راه همدان و قزوین که هزار نفر روسی سنگر کرده بوده اند، نموده اند چند نفر روس کشته و عده زیادی مجروح و هشت نفر اسیر شده و مجاهدین و ژاندارم تا پنج فرسخی قزوین قشون روس را عقب نشانده اند. با این پیش آمد روسها قوای خود را از اطراف در آن محل که پنج فرسخی قزوین است جمع آوری می کنند و حتی از کرج و تنگی امام^۵ و دوسه روز است مشغول جنگ هستند ولی هنوز خبر صحیحی نیست چه شده زیرا سیمها را قطع کرده اند همینقدر اخبار تلگرافی می گویند که عده ژاندارم و مجاهدین ملی فعلاً در اینجا به چهارده هزار نفر مسلح با هزار بار فورخانه و هجده توپ

۱. احمد شاه قاجار

۲. اشاره است به قصر سلطنتی فرح آباد

۳. اشاره است به اولتیماتوم سال ۱۳۲۹ ه. ق. دولت روسیه به ایران.

۴. درباره این قرارداد از جمله رشید مقدّمه «اسنادی درباره هجوم انگلیس و روس به ایران» به قلم نویسنده این

مطوبه منتشره توسط دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی، وزارت امور خارجه.

۵. مکانی در نزدیکی کرج.

رسیده همه روزه نیز از کرمانشاه و اطراف مدد به آنها می‌رسد از عراق^۱ نیز قریب دوسه هزار نفر به مددشان حرکت کرده است قوای روسی هم در خط انزلی تا محل جنگ قریب دوازده هزار و چهل توپ سنگین و عده‌ای مترالیوز است عده ژاندارمری که به مجاهدین همدان ملحق شده سه هزار است سفرای عثمانی و اتریش از شاهزاده عبدالعظیم یک هفته قبل به تهران مراجعت کردند ولی سفیر آلمان چند روزی قم بود و به عراق رفته است. آقایان نمایندگان که در قم بوده‌اند چون آقای رئیس‌الوزراء و آقای رئیس مجلس تلگراف نموده‌اند مراجعت کنند فقط هشت نفر از دموکرات‌های عدل الملکی مراجعت کرده‌اند و بقیه اظهار داشته‌اند مراجعت موقوف به مراجعت تشون روسی است در قم آقایان نمایندگان دموکرات کمیته دفاع ملی^۲ تشکیل داده به اطراف تلگرافات می‌کنند و دستورها می‌دهند نیز چهار نفر از طرف چهار جماعت آقایان مدرس^۳، طباطبائی^۴، سلیمان میرزا^۵، نظام‌السلطان^۶ انتخاب شده‌اند. به هر جا طرف دستور باشند فرضاً نمایندگان همه در تهران جمع شوند چه می‌توانند بکنند باز در خارج فراغتی دارند علی‌العجاله عقیده بنده این است تا نتیجه زد و خورد همدان معلوم شود نمایندگان هرکجا هستند باشند خدا یار و یاورشان. بلی فرمانفرما وزیر داخله و عین‌الدوله وزیر بی‌وزارتخانه است. عین‌الدوله کمتر به هیأت وزراء می‌رود و لکن فرمانفرما حتی شب‌ها نیز در دربار می‌خوابد و واضح می‌گوید. حالا دیگر ترس از احدی ندارد. زیاده تصدیق نمی‌دهد خوب است با آقایان نمایندگان قم نیز مکاتبه داشته از حال یکدیگر مسبوق باشید خداوند حافظتان باد و خدمت حضرت آقای امیرمؤید به عرض ارادت مصدعم و امیدوارم عریضه چند روز قبل به نظر مبارکشان رسیده است.

اقل کیخسروشاهرخ (امضاء)

[روی پاکت:] خصوصی راجع به وقایعات ورود تشون روسی به ایران و تشکیل کمیته دفاع ملی و غیره
[پشت پاکت:] خدمت ذی مرحمت حضرت مستطاب اعلم امجدعالی آقای آقا شیخ ابراهیم زنجانی دامت برکاته نماینده محترم مجلس شورای ملی مشرف شود.

۱. عراق عجم یا سلطان‌آباد و اراک امروز در استان مرکزی.

۲. کمیته دفاع ملی. ۳. شهید سید حسن مدرس.

۴. سید محمد صادق طباطبائی فرزند سید محمد طباطبائی.

۵. شاهزاده سلیمان میرزا اسکندری.

۶. از نمایندگان مازندران در مجلس که بعدها نظام‌الدوله خواجه نوری ملقب و نامیده می‌شد.

(۱۱۹)

سواد مراسله اگنط قنسلگری روسیه در بار فروش به کارگزاری مازندران

مورخه سنخ معرم ۱۳۳۶

نمره ۸۵۶

آقای کارگزار مهم خارجه کل مازندران زیده اقباله

در مفاد مراسله شماره ۱۰۴۴ کارگزاری که مشمر بر تفصیل آقای اسمعیل خان امیر مؤید برد کاملاً مسبوق گردید اولاً جزء حوزه وزارت جلیله امور خارجه و مأمور رسمی آن غیراً و ابدأ حق استیضاح خوانین از مقام قنسلگری محترم و اگنط گری نیست. ثانیاً همه مراسلات اگنط گری که موجب تظلم عموم به اداره رسیده خیلی اسباب حیرت است که مطابق چیرا جواب آقای امیر مؤید نداده از اگنط گری تحقیق و جواب تقاضای معزی الیه را می نمایند. اگنط قنسلگری مازندران سواد مطابق اصل است.

محل مهر

کارگزاری کولیاک

(۱۲۰)

مکتوب وزیر جنگ^۱ به امیرمؤید سوادکوهی

به تاریخ و ۱۶ برج میزان ۱۳۳۴
تسمیه

نشان شیر و خورشید و تاج

وزارت جنگ

اداره دفتر وزارتی

نمره ۲۷۶۸

جناب آقای امیر مؤید دام اقباله

از وزارت جلیله مالیه راجع به بلوک شیرگاه خالصه دولت و مداخلات شما شرحی به وزارت جنگ اظهار شده است که لزوماً این مختصر را سمت نگارش می دهم از این که به واسطه حسن اقدامات شما بلوک مزبوره از تصرف و مداخلات غیر حقه خارجه خارج شده است موجب خوشوقتی است اکنون که به تقدیم این خدمت نسبت به دولت موفق شده اید اقتضاء ندارد که خودتان بدون اطلاع دفتر وزارت جلیله مالیه نسبت به بلوک مزبوره مداخله

و تصرف نمایند بهتر آن است که آنجا را به تصرف اداره مالیه داده و مداخلات رسمی اداره مالیه را که نماینده وزارت مالیه است منطاً اعتبار بدانید و لازم است از تصرفات در آنجا منصرف و به اداره مالیه واگذار کرده چنانکه طالب اجاره و استجاره آنجا باشید یا توسط اداره مالیه یا مستقیماً با وزارت مالیه داخل مذاکره شده قرار آن را بدهند و الا فعلاً مداخله شما به هیچ وجه صورت صحت ندارد. نتیجه را به فوریت اطلاع دهید.

(۱۲۱)

سواد مکتوب کارگزار امور خارجه مازندران به امیر مؤید

نمونه ۱۳۳۰

سوم شهر صفرالمظفر ۱۳۳۲

وزارت امور خارجه

کارگزاری مهام خارجه مازندران

آقای اسماعیل خان امیر مؤید

مراسله محترمه مورخه محرم که مشعر بر چند فقره دولتی و شخصی که استفسار شده بود زیب و وصول ارزانی داشت از مفاد آن استحضار حاصل نمود این کارگزاری لازم دانست قبلاً از اگنط قنصلگری بارفروش به طور شفاهی و کتبی مقاصد جنابعالی را سؤال و تحقیق نموده از تحصیل جواب به مقام مزاحمت برآمده خاطر شریف را مستحضر می دارد لذا شرحی از طرف کارگزاری به مشارالیه نوشته ضمناً سواد مراسله شریفه جنابعالی را هم ارسال داشت آقای اگنط به مراسله این کارگزار کتباً جوابی می دهند که برای استحضار خاطر محترم سواد آن لفاً ارسال می دارد چون برخلاف انتظار مقصود جنابعالی جواب داده است اینک لازم دید تا یک درجه این کارگزاری اطلاعات خود را اشعار بدارد این که مرقوم رفته بود که شیرگاه را به چه عنوان مدتی است تصرف و مداخله دارید در صورتی که ادعای آنها اساس ندارد مقامات مربوطه عدم اطلاع خود را در مداخله دادن روش را [کذا] به شیرگاه اظهار می دارند البته خاطر شریف مستحضر است که این خیانت از کی و از کدام محل بروز نموده اولیای دولت قوی شوکت را دچار این مشکلات نموده اند مدتی است این کارگزاری برحسب اوامر مبارک وزارت جلیله امور خارجه تخلیه شیرگاه را مذاکره و جدأ تعقیب داده و امیدوار است به زودی نتیجه مطلوبه بدست بیاید. ثانیاً درخصوص ورود خروج قامیل و بستگان جنابعالی به مازندران مرقوم رفته بود که به چه علت روس ها آنها را از داخل شدن به خانه یا محلشان مانع هستند به طوری که در ذیل مراسله جوابیه اشاره نموده است... چالینگ مباشر بلوک شیرگاه از اهالی خواهد نمود و مقصود باطنی آنها برای این مطلب بود

که از طرف دشمنی‌های ما با دولت ایران به ایل سوادکوه به وسیله جنابعالی اسلحه داده شده باعث شد در موقع لزوم با دولت روس طرفیت حاصل نمائید و بعضی اشخاص داخلی را سبب قراردادده که اقدام بعضی از اهالی سوادکوه و املاک مستأجر اتباع روس در نقاط دیگر مازندران سلب امنیت شود.

کارگزاری هم در همان موقع این دعاوی اگنط قنسلوگری را تکذیب نموده بلکه مسئولیت آن را به عهده گرفته بود در هر حال این کارگزاری در مواقع مقتضیه مطابق وظایف اداری خود رفتار نموده و از دادن جواب و تقدیم راپرت به مرکز تعلل و کوتاهی نورزیده است. زیاده زحمتی ندارد.

محل مهر کارگزار مهام خارجه مازندران

(۱۲۲)

سواد مکتوب حاکم مازندران به امیرمؤید

مورخه ۳ برج جدی

نمره ندارد

توشقان‌نیل ۱۳۳۴

حکومت مازندران

جناب عمدةالامراء والعظام آقای امیرمؤید نماینده دارالشورای ملی دام اقباله تلگرافی لزوماً توسط ایالت خطاب به جنابعالی رسیده است که سواد کشف شده آن لفاً ارسال نمودم لازم است به فوریت به مدلول آن رفتار نمائید و نتیجه را اطلاع بدهید.
اعتضادالسلطه

(۱۲۳)

سواد تلگراف رئیس‌الوزراء به امیرمؤید توسط حکومت مازندران

سواد تلگراف ریاست وزراءعظام

مورخه ۳ جدی ۱۳۳۴

حکومت مازندران

به توسط حکومت مازندران، آقای امیرمؤید نماینده محترم دام اقباله توقف جنابعالی در این موقع در مازندران جایز نیست لازم است بدون تأمل به تهران مراجعت نمائید.
۱۵ صفر، نمره ۱۹۴۸، ریاست وزراء

(۱۲۴)

سواد مکتوب بدون امضاء خطاب به امیرمؤید

جناب امیرالامراءالعظام اسمعیل خان امیرتومان
جناب مستطاب شریعتمدار آقا شیخ علی اکبر^۱ سلمه الله را با جناب صمصام لشکر^۲ و
اسعدالملک^۳ فرستاده و مطالبی هم که لازم بود به آنها گفته ام به شما ابلاغ خواهند کرد و اگر
انصاف بدهید می دانید این مطالب کلیتاً متضمن آسایش خاطر شما و عموم اهالی مازندران
است منتظرم که هرچه زودتر تمام را اطاعت کرده و یک مرتبه همه راحت شوید.

(۱۲۵)

سواد مکتوب حاکم مازندران به امیرمؤید

حکومت مازندران

نمره ۷۸

توشه‌ان تیل ۱۳۳۴

مورخه چهار برج جدی

جناب جلالتمآب اجل امیرالامراءالعظام آقای امیرمؤید دام اجلاله العالی
مراسله جنابعالی و پیغام شفاهی توسط محمودخان سرتیپ^۴ واصل و اطلاع کامل
حاصل آمد این مختصر جواباً زحمت داده می شود. پاره [ای] مطالب است که توسط سرتیپ
پیغام کرده ام به جنابعالی خواهد رسید.

اعتضادالسلطنه

(۱۲۶)

سواد تلگراف فرمانفرما (رئیس الوزراء) به امیرمؤید

از تهران به فیروزکوه

نمره ۱۵۰۷۱

توسط رئیس تلگرافخانه،

آقای امیرمؤید، از قرار معلوم توقف شما در سوادکوه باعث جلب بعضی حوادث

۲. ظاهراً از سرکرده های مازندران بوده است

۴. شناخته نشد

۱. شیخ علی اکبر طبری.

۳. شناخته نشد.

غیرمترقبه و آمدن نظامیان دولت روس به آن نقطه خواهد شد که خسارت آن دامنگیر اهالی و وخامت آن قویاً به شما راجع است. چاره آن این است به ورود این تلگراف فوری به تهران بیاید تا انشاءالله رفع بعضی سوء اتفاقات از شما در نزد اولیای دولت امپراطوری بشود.
۵ جدی نمره ۱۶۵۵، فرمانفرما ریاست وزراء

(۱۲۷)

سواد جواب رئیس الوزراء به حاکم مازندران در خصوص امیرمؤید

حکومت جلیله مازندران تلگراف نمره ۱۸۵۵۱ در خصوص امیرمؤید از مقام ریاست وزراء در جواب تلگراف رمز نمره ۷ حضرت اشرف والا به نمره ۱۶۲۸ مورخه ۲۹ قوس به توسط کارگزاران حکومت جلیله رمزاً به آقای امیرمؤید تلگرافی مخایره و به تهران احضار گردید در تاریخ ۵ جدی به توسط حکومت فیروزکوه مستقیماً در سوادکوه به خودش و خامت توقف در مازندران اخطار شد. حضرت اشرف والا بر حسب تکلیف حکومتی البته تلگراف رمز را به مشارالیه رسانیده اند حالاً هم وصول این تلگراف و پیشآمدهای غیرقابل جبرانی که از توقف در مازندران ممکن است به واسطه قشون روس به خودش و اهالی عاید گردد مقرر فرمائید مجدداً مشارالیه را ملتفت نمائید اگر متنبه نشد و حرکت نکرد به ضمیمه قشون محلی به تکلیفی که وارد است اقدام و مسئولیت آن متوجه امیرمؤید خواهد بود.

۱۱ جدی نمره ۱۶۷۳

فرمانفرما رئیس الوزراء

(۱۲۸)

سواد تلگراف رئیس الوزراء به امیرمؤید

از تهران به فیروزکوه

۱۲ برج جدی توشقان نیل ۱۳۳۲

نمره ۶۲۶۹۱

آقای امیرمؤید

تلگراف شما ملاحظه شد. تلگرافی که اخیراً از طرف حکومت مازندران رسیده است

عیناً برای استحضار خاطر شما مخایره می شود. خدمت حضرت مستطاب اشرف والا شاهزاده رئیس الوزراء دامت شوکتہ تلگرافی از قسولگری استرآباد رسیده که عیناً برای استحضار خاطر محترم درج و خواهشمندم فوراً اقدام در جلوگیری این امر بفرمائید والا چنانچه سابقاً گفته شد حکومت مازندران مسئولیت آن را عهده دار نخواهد بود.

از استرآباد به ساری

خدمت حضرت مستطاب اشرف اقدس والا شاهزاده اعظم اعتضادالسلطنه حکمران طبرستان دامت شوکتہ

از قرار اطلاع واصله پس از حرکت جمعی از نمایندگان مجلس ملی ایران به سمت قم امیرمؤید هم از تهران وارد سوادکوه شد و درخیال حمله قشون به بارفروش و سایر اتباع خارجه است چون این گونه بی نظمی ها اسباب هیجان عمومی و نتایج وخیمی را شامل است خواهشمندم اقدامات فوری بفرمائید که جلوگیری شود والا مسئولیت تامه به عهده اولیای امور آن حدود و اسباب اشکالات آتیه خواهد بود. قسول روس (گری گوریا) نمره ۱۸۵۵ اعتضادالسلطنه خیرخودتان و صلاح مملکت دراین است که بدون تأمل حرکت نموده و به تهران بیائید فرضاً شما هم درخیال هیچگونه اقدامات نباشید خیردولت و خودتان و صلاح مملکت دراین است که فوراً حرکت نمائید والا جلب قشون خارجی بدان صفحه خواهد شد و عاقبت وخیمی خواهد داشت.

۱۱ جدی ۱۳۳۴، نمره ۱۶۷۹

فرمانقرما رئیس الوزراء

(۱۲۹)

تلگراف عبدالحسین میرزا فرمانقرما

(رئیس الوزراء) به حکومت مازندران

از تهران به ساری

مورخه ۱۷ جدی نوشتاننیل ۱۳۳۴

نمره ۶۳۳۳۳

حکومت مازندران

عرضه تلگرافی حضرت اشرف اقدس والا دامت شوکتہ راجعه امیرمؤید از شرف

عرض خاکپای بیضاء ضیاء اقدس همایون شاهنشاهی ارواحنا فداء گذشته، تلگراف به خود ارادتمند هم زیارت گردید. مجدداً باز لازم است به امیر مؤید اخطار نمائید که توقف در مازندران برخلاف میل اولیای دولت و موجب جلب نظامیان دولت به سمت مازندران و سوادکوه خواهد بود. اگر اتفاق غیر مترقبه حادث شود از عدم توجه او به مصالح دولت و بنابراین مقصر و مردود دولت خواهد بود. صراحتاً به امیر مؤید ابلاغ بفرمائید که امر اعلیحضرت مقدس ظل الله است که ایشان بیایند تهران و اگر حرکت نکنند از امر همایونی تمرد کرده است.

نمره ۱۶۸۸، ۱۶ جلدی

فرمانفرما ریاست وزراء

(۱۳۰)

سواد نامه کارگزاری مهام خارجه مازندران به امیر مؤید
به ضمیمه سواد مراسله اگنط روسیه به کارگزاری

وزارت خارجه

کارگزاری مهام خارجه مازندران

۱۱ شهر ربیع الاول ۱۳۳۴

خصوصی است

ضمیمه مراسله آقای اگنط

قریانت شوم، دیروز رسماً شرحی متضمن سواد مراسله اگنط قنصلگری بارفروش زحمت داده بود انشاءالله صحیحاً سالمأ به جناب اجل عالی رسیده و از ملاحظه محترم گذشته است اینک جواب مرقومه جنابعالی را که دوستانه به آقای اگنط اشعار فرموده بود گرفته لفاً ایفاد می دارد. امیدوارم به حسن اخلاق و رفتار خودتان به کلی رفع خیال را از حضرات فرموده تا بعدها مغرضین و مفسدین نتوانند به مقاصد باطله خود که جز تولید نمودن زحمتی دیگر خیالی ندارند نائل گردند گرچه مشارالیه در مذاکرات حضوری خود مطالبی را عرض نموده که دلالت به کدورت سابقه را داشت و توجه ایشان اکثر راجع به عملیات معدودی از بستگان جنابعالی است و ضمناً تقاضای جلوگیری داشته و این که جنابعالی از آن رهگذر به مشارالیه اطمینانی داده باشید انتظار دارد ولی بنده به هر درجه و مقامی باز بر خود لازم می دانم که از این گونه مواقع جلوگیری کنم و از اقدام فتنه جوئی بعضی اشخاص که ننگ ایران و ایرانی شده اند بنماید در هر حال تا یک درجه موفق به این خدمت

شده و آقای اگنط را حاضر برای تسویه امور گذشته و انتشارات حالیه نموده بلکه قول گرفتم که در محضر جناب قنول و سلامت روی جنابعالی را ثابت و مشارالیه از هر جهت اطمینان بدهد و نیز امیدوارم به همین زودی‌ها به سلامتی جنابعالی را در مقر کارگزاری زیارت نموده و از فیض حضور انورث بهره‌مند گردم. ثانیاً زحمت می‌دهد حامل عریضه سلاله سادات آقا میرزا بزرگ که یکی از سادات اطاق سرا است گفتم شرفیابی حاصل نموده عرض خود را حضوراً بنمایند. زیرا متجاوز از بیست نفر سادات اطاق سرا به شهر آمده از گماشتگان آقای سهم‌الممالک شکایت می‌نمودند که مشارالیه به محل ما مأمور روانه فرموده و بعضی از تقاضاها دارند چون در این موقع تظلم حضرات را آن هم به مقام خارجی مقتضی ندانسته به هروسيله به آنها اطمینان داده مخصوصاً عمدةالتجار آقا محمد حسین تاجر که یکی از ارادت کیشان جنابعالی است به کارگزاری خواسته سادات را به ایشان سپرده که می‌آدا بیرون بعضی شیاطین سادات در مقام وسوسه برآمده چنانچه چندی قبل از بابت اینها مدتی در زحمت بودم پس از آن اقدامات که رفع آن زحمت را نموده حال تمنا دارم مقرر فرمائید مأموری که رفته در آنجا... گرفته و یا مطالبه وجهی از سادات دارند احضار نمایند که مزاحم سادات نشوند، و مخصوص به خود میرزا بزرگ کمال ملاحظت و مرحمت را بفرمائید که اسباب امیدواری شده و به حال مسرت و خوشنودی از خدمت جنابعالی مراجعت نمایند و بنده فوراً سادات را به او سپرده و به محل روانه خواهد نمود. چنانچه توجهی بفرمائید نسبت به آنها ظلم گردیده و بایستی به رحمت جنابعالی رفع تعدی وارده از آنها بشود چون در همسایگی... واقع هستند باید به توجهات مخصوصه جنابعالی راحت بشوند و بعدها کسی نتواند نسبت به آنها تعدی و اجحافات می‌نموده باشد، زیاده زحمت.

ارادتمند شما، عبدالسلام

(۱۳۱)

سواد تلگراف فتح‌الله سپهدار اعظم به امیر مؤید

از تهران به بارفروش

مورخه ۱۹ برج جدی توشقان‌نیل ۳۴

خدمت جناب جلالتمآب آقای امیر مؤید دام اقباله

چون در این اوقات بعضی مطالب راجع به جنابعالی در تهران انتشار دارد از قبیل تهیه استعداد و گرفتن احانه و سوار و غیره که به عوالم دانش و آمال اندیشی جنابعالی منافات

دارد و ابدأ نمی توان باور نمود محتمل است و از طرفی دیگر بعضی اقدامات بروز می کند که اولیاء دولت از جلوگیری آن عاجز شوند با سوابق دوستی و اتحاد لازم دانستم به جنابعالی خاطر نشان نمایم که در جلوگیری و رفع این اشتیاقات بی اصل مقتضی است هرچه زودتر هازم تهران شوید خودتان را از آلائش این نسبت ها مبری و مبرهن دارید.

نتح الله

مهر تلگرافخانه یارفروش

(۱۳۲)

سواد پاسخ امیرمؤید به فرمانفرما رئیس الوزرا

۲۶ جدی توشقان تیل ۱۳۲۴

از سازی به تهران

مقام منبع حضرت اشرف اقدس والا فرمانفرما رئیس الوزراء دامت عظمته دستخط تلگرافی مبارک مورخه ۱۷ جدی در ذیل شماره ۶۳۳۳ خطاب به ایالت جلیله مازندران را زیارت نمودم این که دستخط فرموده اند توقف بنده در مازندران برخلاف میل دولت و جلب نظامیان دولت روس به مازندران و سوادکوه خواهد بود و بدین واسطه به تهران شرفیاب شوم والا در صورت تأخیر مردود دولت و متمرّد از امر اعلیحضرت اقدس همایوتی خواهم بود، بی نهایت اسباب تأسف و تعجب بنده گردید زیرا وقتی که بدون هیچگونه اقدام و عملی درخانه و مملکت خود قادر[به] زندگانی نباشم آیا ممکن نیست همین نظریه در تهران تعقیب شود، به جهت این که وقتی قرار شود مأمورین دولت روس مدرک و عمل را شرط قرار نداده فقط در حدود خیال و تصور خودشان یک موضوعی را مفرضانه بخواهند تعقیب کنند و ایجاد مشکلات نمایند و اولیاء معظم دولت هم اظهار میل به روس ها برای خودشان مدرک بدانند احتمال نمی شود داد که در تهران هم چون برای خیال جدی متصور نیست آنها هم یک خیال جدیدی نموده [؟] توقف بنده را مخالف سیاست خودشان دانسته و پیشنهاد سخت تری که متضمن فنای بنده باشد به اولیاء دولت نمایند و اولیاء دولت هم چون تا امروز نخواستند و یا نتوانستند در صوص این که از این اقدامات و عملیات نامشروع آنها جلوگیری کرده و مداخلات آنها را برخلاف عظمت سلطنت و استقلال مملکت بدانند با نهایت رعب و هراس منتظرند که کی و چه وقت یک اختطاری از طرف سفارت روس برسد تا فوراً بدون ملاحظه از حسن و عیب مطلب با یک

شاخ و برگهایی داخل مذاکره شده به دست خودشان وسیله محو و ضعف دولت و پیشرفت سیاست دشمن های مملکت را فراهم فرمایند. در صورتی که بنده در تهران بودم و بواسطه بعضی احتمالات حتمی که آن هم ناشی از سوء سیاست زمامداران وقت بود با جمعی بواسطه همان ضعفی که تقدماً در سیاست دولت مشاهده می شود مجبور از ترک مرکز و مهاجرت شدیم.

حال چه اسبابی پیش آمده است که آن ضعف مرتفع و یک سیاست ثابتی اتخاذ گردیده؟ و آن مخاطرات از بین رفته است؟ و حال آنکه دستخط های تلگرافی مبارک کاملاً نائید می نماید که آن مخاطرات شدیدتر و آن مداخلات نامشروع بیشتر از پیشتر در جریان است. به علت اینکه مملکت ایران منحصر به تهران نیست بلکه مازندران و خراسان و آذربایجان و سایر ولایات و ایالات جزء تغییر ناپذیر ایران است، پس اگر حضرت اقدس والا یک سیاست امیدبخش جدیدی اتخاذ فرمودید که خطرات متصوره مرکز مرتفع گردیده است باید نتیجه و فایده آن شامل تمام ایران بوده پس در آن صورت فرقی بین توقف در تهران و مازندران نیست والا با اطمینان از روابط شخصی تصدیق خواهید فرمود سعادت یک ملت و بقای استقلال یک مملکت به این شکل غیر ممکن است. از این نقطه نظر شرفیابی بنده به تهران خیلی مشکل است زیرا قریب پنج سال است مأمورین دولت روس گذشته از آن همه مظالم و فجایع بلوک «شیرگاه» قشلاق و ملک بنده و اهالی سوادکوه را من غیر حق تصرف کرده هر چه فریاد می زنیم و تظلم می نمایم از طرف مصادر امور کمتر به اصلاح این قضیه التفات شده است ولی برعکس در اطراف سایر مطالب که هیچ مأخذ و مدرکی برای صحت آن در دست نیست هر روز و هر ساعت این قسم اظهار بی مرحمتی می شود.

علی ایحال در تعقیب عرایض کتبی و تلگرافی خود که مکرر عرض نمودم در صورت عدم تعقیب و مخالفت روس ها بنده ابداً برخلاف اعلان بیطرفی دولت حرکتی نخواهم نمود ولی در صورتی که آنها تعرض و تجاوزی به حدود بنده بنمایند ناگزیرم بقدر قدرت و توانایی خود از تجاوزات آنها جلوگیری نمایم آن هم در صورتی است [که] قبلاً عملیات آن ها را به حضرت اقدس والا عرض نمایم و منتظر عملیات دولت خواهم بود چنانچه آنها مجال ندهند دیگر چه عرض نمایم.

فدوی - اسمعیل سوادکوهی

(۱۳۳)

سواد نامه اگنط قنسلگری روسیه در بار فروش به امیر مؤید

توشقان نبل ۱۹۱۶
نمره ۳

دوم شهر ربیع الاول ۱۳۳۴

جناب آقای اسمعیل خان امیر مؤید زیده اجلاله

مرقومه محترمه که مشعر بر بی طرفی و حالتی در اردو را دایر بر استحکام موافقت و یک
جهتی بود زیب و وصول بخشید، از مندرجات مفاد آن کاملاً مستحضر گردیده و برای مقاصد
آن دولت گرام تلگرافاً خاطر مبارک حضرت مستطاب اجل اکرم آقای قنسلگری
اعلی حضرت امپراطوری دامت شوکته العالی را از نیات حسنه مخابره و مسبوق داشت
جوابی که از معظم له زیارت گردیده شامل برانتظار امر مقدس حضرت سفیر کبیر است تا به
هر طریق و قسمی که صادر شود به موقع اجرا گذارده شود. اگنط گری اظهار مودت
صمیمی آن دوست محترم مطمئن و امان دارد فقط محملی لازم است تا از مقام منبع
سفارت کبری اجازه برسد.

اگنط قنسلگری بار فروش

(۱۳۴)

سواد مکتوب کارگزار وزارت خارجه در مازندران به امیر مؤید

وزارت امور خارجه کارگزاری مهم خارجه مازندران - مورخه ۱۹ شهریور ۱۳۳۴

قریانت گرام، دو روز قبل مختصری زحمت داده بودم که اگر ممکن شود محلی را
انتخاب و روزی را تعیین فرمائید که شرفیابی حاصل نموده بر حسب امر مبارک و وزارت
امور خارجه ساعتی مذاکراتی بشود که بتوانم جوابی عرض نموده باشم تا امروز جوابی از
جنابعالی نرسیده و زیارت نشده چون وقت تنگ و موقع باریک و رفته رفته دارد کسب
اهمیت می کند عقیده بنده بر این است که هر چه زودتر این ملاقات واقع شود بهتر و مفیدتر
است. امیدوارم از نتیجه این ملاقات جلوگیری از بعضی مفسدین و مغرضین که هر ساعت به
عملیات خود می خواهند آتشی روشن نمایند، بشود. احتراماً زحمت می دهد که پس از
تعیین وقت و مکان مختصری مرقوم فرمائید که همان روز حرکت نموده شرفیابی حاصل
نمایم، چنان که مقتضی بدانید ممکن است در همان علی آباد بیابید برای بنده فرقی نمی کند

مقصود از این زحمت... برای این است که جنابعالی به هروقتی که میل دارید بنده هم از آن طریق خدمت رسیده باشم، زیاده زحمتی ندارد.

ارادتمند عبدالحسین

(۱۳۵)

سواد مکتوب حاکم مازندران به امیرمؤید

مورخه ۲۰ ربیع الثانی ۱۳۳۴

جناب جلالتمآب اجل آقای امیرمؤید دام اجلاله العالی

چند روز است که از سلامتی جنابعالی اطلاعی ندارم و منتظر بودم اضلب اوقات از سلامتی خودتان سرورم دارید خیلی مایل بودم که جنابعالی را دیده و ملاقات نموده بعضی مذاکرات لازمه را بنمایم، چون ملاقات حضوری فعلاً غیرمقدور است لزوماً آقای دیرحرم^۱ را نزد جنابعالی فرستاده و ضمناً به عرض پیغام شفاهی توسط ایشان گفته‌ام که به جنابعالی برسانند. البته همیشه اوقات از سلامتی خود سرورم دارید.

اعضاءالسلطنه

(۱۳۶)

سواد مکتوب کارگزار مهام خارجه مازندران به امیرمؤید

نمره ۱۳۶۱

مورخه ۲۹ شهر ربیع الاول ۱۳۳۴

وزارت امور خارجه کارگزاری مهام خارجه به مازندران

آقای امیرمؤید دام اقباله، دیروز تلگراف امری از وزارت جلیله امور خارجه به این کارگزاری رسیده چون مطلب آن راجع به جنابعالی بود لازم دانسته مفاد آن را برای استحضار خاطر شریف عیناً درج می‌نماید.

کارگزاری به آقای امیرمؤید بگوئید صلاح این است هرچه زودتر به تهران بیایید مسئله شیرگاه که در تهران اظهار می‌کردید اصلاح خواهد شد نتیجه را تلگرافاً اطلاع دهید،

نمره ۶۶، وزارت امور خارجه

به طوری که وزارت جلیله امور خارجه مرقوم و خیرخواهی فرموده‌اند البته جنابعالی هم اوامر مصلحت دولتی را اطاعت خواهید ورزید، خواهشمند است رأی قطعی خودتان را مرقوم و ارسال فرمائید تا این کارگزاری نتیجه آن را جواباً به عرض می‌رسانند، زیاده زحمت ندارد

مهر کارگزاری مهام خارجه مازندران عبدالهادی

(۱۳۷)

سواد مکتوب وزیر امور خارجه به کارگزاری
مهام خارجه مازندران در مورد امیرمؤید

دفتر کارگزاری مهام خارجه، مورخه غره شهر ربیع الثانی ۱۳۳۴

۱۴، ۲۴، ۳۴، ۱۳۳۴ نمره ۱۷۶۹

نمره ۱۴۵۷ اداره روس

کارگزاری

درباب کار امیرمؤید و ممانعت مشارالیه با روس‌ها سابقاً بر طبق راپرت‌های شما مراتب به کارگزاری استرآباد نوشته اظهار شد که اقدامات لازمه در رفع اشتباه و سوء تفاهمی که راجع به عمل امیرمؤید متشر است به عمل آورده و ویس قسولگری روس را وادار کند از اعزام قشون روس به مازندران ممانعت نمایند. اینک جواب رسیده در این باب ویس قسول روس متقاعد نشد به واسطه علائمی که می‌گوید راجع به تحریکات امیرمؤید بر ضد دولت روس در دست است مشکل است بتوان به این اظهارات اعتماد نمود حتی معروف است که مشارالیه عده زیادی مسلح تهیه نموده در صدد اجرای مخالفت با روس‌ها است در هر صورت لازم است شما شخصاً آقای امیرمؤید را ملاقات و به ایشان مضار این عملیات را اظهار و خاطر نشان نمائید که راجع به بلوک شیرگاه که یکی از نگرانی‌های شما است و وزارت خارجه در همان موقع توقع توقف شما در تهران مشغول اقدامات بوده و تفصیل را کما هو حق به مقامات لازمه حالی و رفع اشتباه کرده به طوری که امید است عنقریب رفع دخالت ژنرال پاتایف از بلوک شیرگاه ملک شما شود و در قسمت مملکت هم مشغول بعضی اقدامات حسنه هستیم دیگر اتخاذ بعضی به وسایل غیر مطلوبه از طرف ایشان و سایر ملیون شایسته نیست با اطلاع کاملی که ایشان از وضعیات مشکل دارند با وجود... رسمی ایشان

این اقدامات خیلی بعید خواهد بود بهتر این است به هر وسیله که ممکن است رفع سوءظن روس‌ها را نموده نگذارید به این وسیله اوضاع مازندران و سوادکوه به مشکلات موجوده افزوده و بیشتر دولت را دچار زحمت ننمائید. ضمناً معروف است که یک هدیه اتباع عثمانی^۱ در ساری مشغول دسیسه کاری و اجرای تحریکات هستند خیلی تعجب است که با وجود دقت و مواظبت ایالت مازندران این قبیل اخبار از آنجا می‌رسد. مخصوصاً تاکید می‌شود به وسائلی لازمه ایالت جلیله را مطلع نموده و وادارشان نمائید هرچه زودتر تا موقعی که مضاری از آن حاصل نشده از پیشرفت این تحریکات جلوگیری و مسبین آن را طرد و تبعید نمائید. خود شما هم اگنط بارفروش را ملاقات و رفع اشتباه از او نموده او را وادار کنید که راپرت‌های مساعد به وس قنول استرآباد [بنویسد] که از هرگونه پیش آمد ناگواری جلوگیری شده باشد رفع و منع این اوضاع ناگوار منوط به مساعی و اهتمامات شخص شما است درباب جناب آقای امیرمؤید وزارت خارجه با وجود این احاطه‌ای که ایشان به امور دارند می‌توانند اشاراتی را که نسبت به ایشان راجع به مخالفت با روس‌ها می‌دهند، بپذیرند، بهتر این است که برای رفع این قبیل اشارات و اشتباهات هرچه زودتر امورات شخصی را تصفیه و به تهران عزیمت نمائید.

مشاورالممالک^۲ (وزیرامورخارجه)

(۱۳۸)

سواد مکتوب کارگزار مهمام خارجه مازندران به امیرمؤید

پاکت نشاندار وزارت امورخارجه و کارگزاری مهمام خارجه مازندران

۶ ربیع الثانی ۱۳۳۴

قربانت شوم، زین العابدین بیگ مراجعت نمود مرقومه جوابیه جنابعالی را زیارت نمودم مفادش یک دنیا بنده را نزد حضرات و اشخاصی که شب و روز در فکر اشتباه کاری هستند... فوراً در جواب همان مراسله هم اگنط که چه اندازه بنده را طرف تعرض خود قرار داده جواب مطابق به سؤال داده و سواد مرقومه مبارک و سواد مراسله آقای حاجی مؤید^۳ را لفاً ارسال داشتم تا دیگر چه کاری را اسباب بهانه و اظهار خود قرار بدهند، خدا می‌داند

۱. اشاره است به اعضای «اتحاد اسلام» تبعه عثمانی در مازندران.

۲. علی‌قلی‌خان مشاورالممالک انصاری.

۳. اشاره است به پدر سبهد لطفعلی یاوندی. نام از علی (خانیاخان) و تئیش حاجی مزیدالسلطان بود.

مأموریت عازمندان مرا پیرو شکسته نمود آنچه استندهای مرخصی می‌کنم پذیرفته نمی‌شود. در هر حال پست جمعه امری کتباً از وزارت جلیله امور خارجه راجع به جنابعالی رسید چنین مقرر فرموده‌اند که جنابعالی راملقات از این بابت بوئیدم و بوسیدم که برای شرفیابی بنده وسیله شده است و در این مدت آنچه فکر کردم به چه وسیله خود را برسانم دیدم به هیچ شکلی ممکن نمی‌شود در صورتی که ملاقاتی حاصل نشده است، از بنده مظنون شده‌اند، اگر ملاقاتی حاصل شود! در هر صورت لازم می‌دانم قبلاً به عرض برسانم که چنانچه مایل باشید بنده به اتفاق یک نفر نوکر شرفیابی حاصل نموده دیداری تازه نمایم ضمناً او امر دولت را به جنابعالی کرده باشم، غیر از این مراسله‌ای که در این اوقات به استرآباد تهران رفته‌اید و جوابهایی که رسیده است لازم است ملاحظه فرمائید که بعد مراجعت نموده چندی خیال رفتن به سوی ولایت دارم شاید انشاءالله خود را از این محبس و زنجیری نجات. من [هم] قدری در این روزگار حرکت نمایم. در هر صورت ملاقات جنابعالی را لازم می‌دانم و از هر نقطه که حدود و تصویب و تعیین فرمائید، بفرمائید تا شرفیابی حاصل بنماید. چنانچه در همان علی آباد ممکن است راضی به زحمت جنابعالی نیستم. ممکن است همانجا شرفیابی حاصل نماید. در هر حال منتظر مرقومه جنابعالی می‌باشم که فوراً حرکت نموده شرفیاب شوم زیاده زحمت افزانمی‌شود.

ارادت شعار قدیمی، عبدالحسین نوری

(۱۳۹)

سواد تلگراف وزیر داخله به امیر مؤید

از تهران به ساری

نمره ۹۱ دولتری

مورخه ۱۵ حوت

آقای رئیس تلگرافخانه زودتر به وسیله غلام برسانند.

آقای امیر مؤید بامفتاح حکومت جلیله کشف شود، از قرار اخبار داخله جمعیت زیادی به خیال مخالفت با نظامیان دولت روس دور خود جمع کرده باعث سلب امنیت اتباع خارجه آن صفحات شده‌اند. به وصول این تلگراف جمعیت خود را متواری و خودتان فوراً بدون معطلی عازم تهران شوید. البته می‌دانید که این قبیل اقدامات به غیر از این که پیش از سابق اسباب جلب قشون خارجه را نظر سابقه سوءظن آنها به شما فراهم بیاورد و تولید زحمت

دیگری را برای دولت و اهالی بکند نتیجه دیگری نخواهد داشت.

۲۹ ربیع الثانی نمره ۹۷۲۰

فتح الله وزارت داخله

(۱۴۰)

سواد مراسله ژنرال پاتایف به امیر مؤید

۲۲ ربیع الثانی ۱۳۳۴

خدمت جناب مستطاب آقای امیر مؤید دام اقباله

محترماً زحمت افزا می شود؛ از قرار مسموع جناب عالی در حق اینجانب و شیرگاه خیال نامناسبی داشته همیشه در صدد تفتین و آتریک هستید خاطر شریف مطمئن باشد که من شیرگاه از دست نداده به میل و خیال جنابعالی برگزار نخواهم کرد زیرا که پایه فعالیت من در موضوع... عالی و بسیار محکم است و شما بیخود اوقات خودتان را صرف پاره [ای] اتریکها می کنید که جز پشیمانی نتیجه [ای] نخواهد داشت. گمان من این است که به صلاح شما در این باشد که پس از کنترل شدن دولت ایران دیگر از پاره [ای] خیالات بی خود [و] بی اساس که جز محور و فنای شما نتیجه دیگر نخواهد داشت صرف نظر نموده و از در دوستی و اتحاد دولت قوی شوکت روس و مأمورینش برآیند که معاضدت یکدیگر امورات خود را بروفق مرام از پیش برده پایه درستی را میانه من و جنابعالی و فرزندان خود برقرار نمایم.] در عرض این دو سال البته دانسته اید که من مهاجرین روس و رعایای خارجه به شیرگاه نفرستادم.] زیرا میل من این است که شیرگاه و شیرگاهی در ایرانیت باقی بوده بدست خود اهالی اسباب ثروت و خوشبختی ایشان را فراهم نمایم و این را نیز بدانید که اقدامات و مداخلات من در شیرگاه نتایج حسنه برای سوادکوهی از شخص جنابعالی در صورت قبول دوستی خواهد داشت.] این کاغذ خود را تمام میکنم درحالتیکه یک اندازه یقین دارم که نیت و خیالات و اساس مطالب مرا درست حالی شدید.]

خواهشمندم جواباً مطلبی دارید یا بواسطه (تاچالیک کرناویچ) و یا بواسطه مسیوکولاک

رئیس بانک بارفروش برسانید.

ژنرال پاتایف

سلام خالصانه مرا قبول فرمائید.

محل امضاء و مهر

(ظهر پاکت) بارفروش، خدمت جناب آقای اسمعیل خان امیر مؤید دام اقباله

(۱۴۱)

سواد مکتوب حاکم مازندران به امیرمؤید

۱۱ شهر ربیع الثانی ۱۳۳۴

جناب جلالتمآب آقای امیرمؤید دام اجلاله

شنیدم که از کتاب^۱ مراجعت نموده و در علی آباد هستید انشاءالله در مدت توقف در کتاب به شما خوش گذشته و امورات شخصی خودتان را تا درجه [ای] تصفیه نموده‌اید در این موقع که در علی آباد هستید لازم دانستم استفساری از حالات شریف نموده از سلامتی شما مطلع شوم البته از سلامتی خودتان و این که ثانیاً به کتاب و یا به سمت دیگری حرکت خواهید نمود. خاطر اینجانب مستحضر سازید.

اعتضادالسلطنه

(۱۴۲)

سواد مکتوب اعتضادالسلطنه به امیرمؤید

۱۵ جمادی الاولی ۱۳۳۴

جناب جلالتمآب اجل آقای امیرمؤید دام اجلاله

در این موقع که کماندان با یکصد و سی نفر قزاق روسی از طرف ساری به سمت بندرجز عزیمت می نمود با این جانب ملاقاتی نموده در ضمن ملاقات اظهار می کرد که موقع حرکت من از بارفروش میوه کولاک اگنط قونسولگری شرحی از مخالفت و دلتنگی امورات آقای امیرمؤید با من صحبت نمود در صورتیکه من بهیچوجه مأموریت ملاقات آقای امیرمؤید را نداشتم مصمم شدم که از راه علی آباد عودت نموده ایشان را ملاقات و از وضع امورات و دلتنگیهای ایشان اطلاع حاصل نموده داخل اصلاح گرفتاریشان بشوم بلکه انشاءالله خیالات آقای امیرمؤید از این بابت آسوده و راحت گردد.

مع التأسف این موقع را از دست داده حاضر ملاقات نشدند ولی شرحی به ایشان پیغام دادم که یک روز در ساری و یک روز در اشرف و سه روز در بندرجز هستم اگر ممکن است

۱. گت نه زبان معلی یعنی بزرگ، آب بزرگ، دهی است که در زمان محمدشاه قاجار به عنوان نیوز به لطفعلی خان پدر شجاعالملک پدر امیرمؤید باوند سوادکوهی واگذار شده بود و در زمان ناصرالدین شاه به شجاعالملک بخشیده شد.

استاد امیر مؤید سرادکوهی ۱۳۹

آقای امیر مؤید خودشان بامن ملاقاتی بکنند اگر خودشان حاضر نمی‌شوند یکی از پسرهای خودشان را بفرستند و یا اینکه مطالب و مقاصد خودشان را نوشته توسط یک نفر آدم امین نزد من بفرستند که بلکه انشاءالله امورات ایشان را اصلاح نماید. حالا به عقیده اینجانب شب هیچ ضرری نخواهد داشت که لااقل یک نفر آدم خصوصی باشد که مطالب و مقاصد خودمان نزد کماندان به بندر اعزام دارید بلکه امورات اصلاح و جنابعالی هم آسوده و راحت شوید.

احتضاد السلطنه

(۱۴۳)

سواد تلگراف مستوفی الممالک به امیر مؤید

نمره ۲۶۴ وجه حواله است
جوات نمبره ۱۴۰

از تهران به ساری

جناب مستطاب اجل آقای امیر مؤید دام اقباله

تلگراف تبریک و تهنیت و اظهار مخالفت جنابعالی توسط جناب ملاذالاتام آقای شیخ ابراهیم زنجانی کمال امتنان و مسرت خاطر گردید و از خداوند توفیق خود را به خدمات دولت و اصلاح امور مملکت درخواست می‌نماید.

۲۰ ربیع الثانی، نمره ۸۲۹۱

حسن ابن یوسف

محل مهر تلگرافخانه

(۱۴۴)

سواد مکتوب حاکم مازندران به امیر مؤید

جناب جلالتماب اجل آقای امیر مؤید زیده اقباله

از قرار راپرت‌های متواتر که از حدود علی‌آباد می‌رسد جمعی از رعایای مفسد در امامزاده جمع و مشغول هرزگی و افساد می‌باشند اینجانب نظر به نبودن شما در آنجا که یکی از خدمتگزاران صمیمی دولت و همه طور طرفدار نظم و ترتیب مملکت می‌باشید

نخواستیم با قوه نظامی شخصی به تفرقه ایشان اقدام نمایم لذا به موجب همین مراسله از شما می خواهم که به فوریت رعایای آشوب طلب و متجمع را که مخل نظام می باشند متفرق نمائید والا اگر عجز دارید فوراً اعلام دارید تا اینجانب به وسیله قوای اعزامیه ایشان را دستگیری و تنبیه نمایم.

اعتضادالسلطنه

(۱۴۵)

سواد مکتوب حاکم مازندران به امیرمؤید

نمره ۱۸۹۶

حکومت مازندران

جناب عمدة الامراء المعظام آقای امیرمؤید نماینده

محترم مجلس شورای ملی

مراسله جنابعالی واصل ملاحظه شد این که اظهار داشته اید جنابعالی خیالی ندارید فقط برای سرکشی به علاقجات مازندران آمده اید و بر خلاف پلتیک دولت اقدامی نخواهید نمود صحیح است خود اینجانب می دانم که از مثل جنابعالی به هیچ وجه بعضی اقداماتی ناشی نخواهد شد ولی چه کنم که روس ها این طور فهمیده اند در حق جنابعالی سوءظنی حاصل کرده اند منتظرند که بهانه ای بدست بیاورند گمان نمی کنم جنابعالی با حسن فطرتی که دارید راضی شوید جمعی به مخاطره بیفتند برای این که می دانید البته اگر قشونی وارد شود چقدرها اتلاف نفوس و چه مبلغ ها به اهالی ضرر متوجه خواهد شد به علاوه هم من و هم خود شما در خطر خواهیم بود و مخصوصاً صلاح جنابعالی را در این می بینم که چند روزی به تهران عودت نموده و با... دولت در رفع شبهات مذاکرات لازمه را که برای آنها اطمینان بخش باشد نموده و قرار مراجعت خودتان را... بدانید که به آسودگی و فراغت مدتی بتوانید سر فرصت به خانه و علاقجات خودتان رسیدگی نمائید و تلگرافی هم دیشب از ریاست وزراء عظام رسیده که عیناً برای شما می فرستم منتظرم که در این موقع نصیحت مرا قبول نموده و رفع مخاطرات عظیمی را از جمعی بنمائید که موجب استرضای خواطر اولیاء دولت و اینجانب خواهد بود.

اعتضادالسلطنه

(۱۴۶)

سواد جواب اگنط قنسلوگری روسیه در مازندران به سیف‌الله‌خان سرتیب

نمره ۵۹۰
سنه ۱۹۱۶

نمره ۱۱۵
۱۹ جمادی الاول ۱۳۳۴
لوی نیل ۱۱ مارس

امیرالامراء العظام آقای سیف‌الله‌خان سرتیب زید مجدد

مراسله سرکار دایر به اجاره دادن پیشکار مالیه فومش اکنار را به میرزا صادق بک بود
واصل و از مطالب مندرجه مستحضر گردید به سه فقره ایراد سرکار را متقاعد و ساکت
می‌دارد.

اولاً مستقیماً حق تظلم به اداره اگنط قنسلوگری ندارید مگر به وسائل کارگزاری.

ثانیاً مربوط به اداره اگنطگری نیست، موجر و مستأجر تبعه دولت علیه ایرانند.

ثالثاً مأمور مالیه پیشکار رسمی دولت علیه ایرانست و البته به امر دولت اجاره می‌دهد

مثلاً این است که دولت اجاره داده است هر حرف حسابی دارید متوجه به دولت نمائید اگنط
قنسلوگری را مزاحم نشوید.

اگنط قنسلوگری مازندران

(۱۴۷)

سواد تلگرافی سفارت روس به صاحب‌منصبان فوج سوادکوه

نمره ۹۵۱۹
۱۲ برج شور لوی نیل ۱۳۳۴

از تهران به فیروزکوه

جواب نمره ۸ آقایان صاحب‌منصبان فوج سوادکوه اعزام اردوی سیار از طرف دولت برای
حفظ انتظام و امنیت است ربطی به مسئله بلوک شیرگاه ندارد.

سفارت روس مهر تلگرافخانه فیروزکوه

(۱۴۸)

سواد نامه مترجم اول سفارت روس از طرف سفیر آن کشور به امیرمؤید

سفارت دولت امپراطوری روس
مقیم دربار ایران - مورخه ۶ ماه اگوست
مطابق ۱۹ ماه شوال ۱۳۳۴

جناب مستطاب اجل اکرم آقای امیرمؤید دام اقباله

فدایت شوم، استعلام از سلامتی مزاج جناب اجل عالی را بدین وسیله پس از امید به
صحتمندی وجود محترم عالی اطلاع می دهد پاره ای شهرت های اکاذیب در تهران منتشر و
اطلاع می دهند که جنابعالی نظر به کدورتی که از سوء رفتار مسیویانوف و قنسول سابق
استرآباد و عبدالسلام اگنط سابق که مخالف میل سفارت بود حاصل فرموده از موذت
مستحکم مصادر امور دولت امپراطوری دوری نمودید و در این موقع هم که اتباع دولت
قوی شوکت روس و انگلیس که می خواهند از افتشاش قدری کناره جوئی کنند و به سمت
مازندران ایاب و ذهاب نمایند گماشتگان عالی ممانعت می نمایند. لهذا خاطر شریف را
تذکر می دهد که سفارت امپراطوری تصدیق این اخبار را ابدأ احتمال نمی دهد زیرا اقدام به
این عمل نه زبنده شخص جنابعالی و نه برای مثل جنابعالی آدم محترم عاقلی برآزندگی
دارد. معذک برای این که از این موضوع اطلاع داشته باشید خاطر عالی را مستحضر نموده
ضمناً خواهشمند است که در موقع عبور و مرور اتباع دولتین لوازم تسهیل آنها را طوری که
میل دارند فراهم آورده روابط خلل ناپذیر دولت امپراطوری را در این موقع بخصوص به
خود جلب و برای پاره ای مذاکرات یک نفر نماینده امین که دارای اختیارات نامه از طرف
جنابعالی باشد یا مؤده خودتان اعزام و خوشوقت فرمائید.

از طرف سفیر: مترجم اول سفارت امپراطوری روس

امضاء

(۱۴۹)

سوادنامه امیرمؤید خطاب به مترجم اول سفارت روس در تهران

مورخه ۲۹ شهر شوال ۱۳۳۴

خدمت جناب فحامت نصاب دوستان استظهار مشفق محترم، مترجم اول سفارت دولت

بیهة امپراطوری روس دام مجده، مرقومه محترمه مورخه ۱۹ شوال جنابعالی زیب وصول ارزانی بخشید در بشارت سلامتی حالات شریف نهایت خرمند و خوشوقت شدم این که شرحی در خصوص هدم ممانعت از ایاب و ذهاب اتباع دولتین قوی شوکتین روس و انگلیس اشعار داشته توصیه نموده بودید محترماً تصدیق می دهد که مخلص این اکاذیب و شایعات را کاملاً تکذیب می نمایم زیرا بعداً ممانعتی از عبور و مرور اشخاص بی طرف ولو تبعه هر دولتی باشند در جاده های مازندران تاکنون نشده و نخواهد شد به علاوه چون دولت عظیم الشان شاهنشاهی متبوعه من در بدو جنگ بین المللی اعلان بی طرفی فرمودند دیگر ابدأ از طرف ملت ایران برخلاف اصل تمدن و روابط دوستی تاکنون اقدامی نشده بلکه با آن همه مظالم و فجایع بی حد و حصر نظامیان و مأمورین دولت امپراطوری که در تمام قسمت قشون شمال مملکت ایران وقوع یافته است باز برای امتثال و اطاعت امر دولت و رعایت احترام اعلان بی طرفی همه گونه مساعدت از طرف ملت و افراد ایرانی نسبت به اتباع و مأمورین دولتین قوی شوکتین روس و انگلیس بلکه عامه ملل خارجه گردیده است لیکن برعکس شاید تصدیق فرمائید که خرابی و فجایعی که از طرف نظامیان و مأمورین دولت بیهه در تمام ایالات و ولایات شمالی ایران واقع شده است شاید از هیچ یک از ممالک متخاصم اروپا واقع نشده باشد با این صورت مرقوم می فرمائید به واسطه سوء سلوک (سیویوانف) قنول استرآباد (و عبدالسلام) اگنط بارفروش که برخلاف میل سفارت دولت بیهه بود مخلص دلنگ و از دوستی خلل ناپذیر سفارت دولت امپراطوری دور می نمایم در حالتی که پنج سال است برخلاف تمام قوانین موضوعه کرة ارض (ژنرال پاتایف) یلوک شیرگاه که قشلاق و املاک اهل سوادکوه را تصرف نموده چندین صد هزار تومان به اهالی سوادکوه به واسطه نداشتن محل تعلیف قشلاقی اغنام و احشام آنها خسارت وارد گردیده و اغلب از اهالی صلح طلب و بی گناه بکلی فاقد وسائل زندگانی شدند همچنین شش سال تمام بود که به عنوان مقصر سیاسی بنده و اولادم را مأمورین و نظامیان دولت بیهه من غیرحق از ورود به مازندران و رسیدگی به امورات شخصی ممنوع داشته از هیچ گونه ظلم و بی اعتدالی نسبت به خودم و ایلم فروگذار نمودند در صورتی که ایران مملکت مستغنی است و مداخلات مصادر امور دولت بیهه کاملاً مخالف حقوق بشریت است به علاوه تا امروز مخلص به مملکت روس نرفتم که در آنجا اقدامی که برخلاف سیاست و اقتدار دولت امپراطوری است نموده باشم که منوجب این اندازه ظلم و بی اعتدالی بشوم فقط در مملکت و وطن خودم را آزاد و مجاز و زندگانی شرافتمدانه دانسته و می دانم مخصوصاً همان طوری که مأمورین دولت بیهه برای بسط اقتدار و عظمت مملکت خود را از

صرف هیچگونه مجاهدت خودداری ندارند همان حس و همان علاقمندی به عظمت و سعادت ملت و مملکت از مخلص و عموم ایرانی ها کاملاً موجود و دخالت غیر را مخالف حیات ملیت خود دانسته با یک نظر نفرتی مداخلات و عملیات مأمورین دولت بهیه روس که مخالف حقوق بین المللی و مخالف روابط همسایگی و دوستی بلکه حیات و ابقای ملی است نظر نموده دوری و اجتناب می نمایند چنانچه ملیون و مهاجرین ضرب به واسطه عدم مراعات و روابط دوستی و همسایگی و عدم حفظ اعلان بی طرفی و کثرت ظلم و بی اعتدالی مجبور از مهاجرت و آن همه زحمت و خسارت شدند با این حال چگونه مخلص از طرز سیاست و رفتار مأمورین و نمایندگان دولت امپراطوری دوری و اجتناب ننمایم با این که می بینم در اثر تعقیب همین سیاست و عملیات خشن مخالف عدل و انصاف است که نه فقط ساکنین ایران را بلکه رعایا و اتباع خود دولت بهیه با یک ترتیب مخصوصی اجتناب و دوری می نمایند این که برای پاره ای مذاکرات اعزام نماینده ای که دارای اختیارات تامه باشند از طرف مخلص تقاضا فرمودید خاطر محترم را مستحضر می دارد چون مخلص مسئولیت سیاسی نداشته و ندارم و از طرف دولت علیه جدیداً ارجاع حکومت واگذار نفرمودند این است متمنی ام هرگونه امر و مطلبی اگر به مخلص داشته باشید تصور می نمایم به وسیله وزارت جلیله امور خارجه و مصادر امور مرکزی اطلاع و اعلام فرمائید که بهتر نتیجه گرفته می شود چنانچه سواد مرقومه محترمه و سواد همین ذریعه خودم را به وسیله آقای معین الرعایا به وزارت جلیله خارجه و اولیای معظم دولت رهبر و اطلاع دادم برای این که اگر از طرف سفارت یا جنابعالی مذاکره در قسمت بنده لازم باشد اولیای دولت بی اطلاع نباشند. در خاتمه تمنا می نمایم احترامات فاتحه مرا قبول فرمائید.

(اسمعیل سوادکوهی)

(۱۵۰)

سواد نامه معاون قنصلگری روس در مازندران به امیرمؤید

غره ذیحجه ۱۳۳۴

نمره ۹۷۵۰

جناب جلالتمآب اجل عالی دوست شفیق مهربان آقای امیرمؤید
مرقومه شریف به توسط کارگزاری واصل و از مندرجات آن مستحضر گردیدم الساعه

پس از ملاحظه سابقه کارهای راجع به جنابعالی مشروحاً جواب تقدیم می شود.
کولچاکف ویس قنصلگری مازندران،
مهر ویس قنصل

(۱۵۱)

گزارش کارگزار استرآباد به وزارت خارجه، با متنی در حاشیه
خطاب به اداره شمال وزارت خارجه جهت ارسال به حکومت استرآباد

اداره شمال

تلگراف استرآباد. از قرار اظهار قنصل روس مهدی شاه^۱ و هادی شاه^۲ نایب الحکومه
فندرسک^۳ با تراکمه همراه، خیال دارند از راه فندرسک آنها را برای احتشاش به طرف
شاهرود راه بدهند. از آقای امیر مؤید مازندران هم شکایت دارند که مجدداً بتای آتتریک را
گذاشته و خواهش جلوگیری و تغییر آنها را نموده مهدی شاه و هادی شاه هم از طرف
حکومت برای تحقیق احضار شده اند.

نمره ۳۰۸، میرزا آقا.

[در حاشیه آمده است | به حکومت استرآباد تلگراف شود که در باب مالیات فندرسک چه اقدامی کردید؟ چرا
مهدی شاه و هادی شاه را به شهر نمی نبرید که کار مالیاتی را قرار بدهند؟ بعلاوه باید کاملاً مراقب انتظام
حدود فندرسک و حرکات آنها باشید که مخصوصاً به واسطه قرب فندرسک به حدود تراکمه پاره پیش آمدهای
غیر منتظره پیش نیاید.]

[ک ۱/۱۹۳۸]

(۱۵۲)

سواد تلگراف نظام السلطان (یکی از مهاجرین) به امیر مؤید

۲ برج قوس توشقان نبل
۱۳۳۴

از قصر به بار فروش
نمره ۲

حضرت آقای امیر مؤید دام اجلاله

۱. از درویش منطقه، نام فامیل آنها فندرسکی بوده است.

۲. از درویش منطقه، از محال تابعه استرآباد سابق و گرگان حایله است.

این بنده خصوصاً و آقایان همسفر عموماً سلام مشتاقانه رساننده و منتظر مزده سلامتی و اخبارات احوال جنابعالی هستیم توفیق جنابعالی را از خداوند خواستار تا به حال البته قرار قطعی اجاره دیوکلا^۱ را با آقای مصدق‌الممالک^۲ داده و شروع به مداخله خواهید فرمود جواب را در قم منتظریم.

نظام‌السلطان

محل مهر تلگرافخانه

(۱۵۳)

سواد مکتوب محمد لاریجانی به امیرمؤید

چهار شعبان ۱۳۵ [۱۲]

قربانت گردم، انشاء الله مزاج محترم عالی در کمال صحت و سلامت است این چند روزه که عریضه عرض نکرده‌ام باز هم منتظر نتیجه بودم این است که نتیجه بدست آمده زحمت می‌دهم مرام نامه کمیته ملی نوشته شده به مهر و امضاء رسیده لفاً ایفاد داشتم که پس از ملاحظه مهر و امضاء فرموده عودت بدهید یکی باید در کمیته ساری ضبط باشد و یکی در کمیته مرکزی بارقروش باید ضبط شود پس از انقضاء کمیته‌ها مکلف خواهند بود که نماینده بفرستند در شعبه خود تشکیل کمیته ۵ نفری بدهند که تفصیل آن را سابقاً عرض کردیم حالیه که اصل مرامنامه را که ملاحظه فرمائید از موادهای آن معلوم است لازم به توضیح نیست که عرض شود جواب تلگراف آقای سرکرده‌های عظام از طرف شاهزاده عین‌الدوله دامت شوکت رسیده بود آن را و جوابی که مجدداً داده شده لفاً ملاحظه می‌فرمائید نمی‌دانم جواب تلگراف جناب مستطاب‌عالی آمده است یا هنوز جوابی نرسیده معلوم نیست، که از آنجائی که به هزاران ملاحظات لازم بیل واجب بوده که یک مجلس با حضور جناب مستطاب‌عالی ملاقات عمومی دست دهد انشاء الله مغایرت‌های سابقه به امید خدای متعال به کلی برداشته شود. این است که لزوماً زحمت می‌دهد استدها می‌کنم که پس فردا که یوم دوشنبه ۶ شهر حال است تشریف‌فرمای سلطان محمد طاهر^۳ علیه‌السلام شوید بنده و عموم سرکرده‌ها آقایان مفتخرالممالک و حسن‌بیک در یوم دوشنبه ۶ صبح در سلطان محمد

۲. مصدق‌الممالک.

۱. نام دهی است نزدیک جویبار مازندران.

۳. از بقاع منبرکه مازندران.

ظاهر آمده درک زیارت و ملاقات جناب مستطاب‌عالی را نموده مذاکرات لازمه که شده باشد که برای یوم سه شنبه ۷ آقایان سرکرده‌ها به ساری تشریف خواهند برد در آن مجلس یوم مذکور تکالیف همه‌مان معین خواهد شد که کجا باشیم و چه بکنیم همه مطالب حضوراً در سلطان محمد طاهر انشاءالله تعالی خاتمه داده شود این سواری که حامل این ذریعه است معطل نفرمائید عاجلاً عودت دهید و مرانامه‌ها را امضاء فرموده التفات فرمائید همین حامل بیاورد پیش از این عرضی نمی‌نماید و موکول به ملاقات است. ایام به کام

محمد الموسوی

(۱۵۴)

سواد نامه کمیته دفاع ملی تهران به امیرمؤید

مورخه ۱۶ صفر ۱۳۳۵

۲۳ فرس ۱۲۹۵

نمره ۳۳۵

خدمت ذی شوکت جناب اجل عالی آقای امیرمؤید دام‌اقباله

در تعقیب مراسله مورخ برج جاری نمره ۳۳/۲۳۰ که بدبختانه هنوز به وصول جواب آن نائل نشده‌ام به مناسبت دریافت اطلاعات صحیحی که راجع به جنگ‌های تراکمه با دشمنان شمالی رسید تذکار و تأیید مندرجات مراسله سابقه را لازم دید اشعار می‌نماید که از قرار معلوم آقای مهدی شاه قن‌درسکی که خود در جنگ شرکت دارد شرحی به جناب‌عالی نوشته مکتوبش به طور منظور مؤثر نگشته. واقعاً جای تأسف است که رجال با حسن و با حمیت ایران مثل جناب‌عالی در موقع قیام به وظایف ملی این قسم تکاهل و تسامح نموده و نظریات شخصی را مانع نیل مقامات عالی و افتخار و سربلندی سازند. اگر جناب‌عالی حفظ علاقه و مکتب شخصی را مانع از اقدام به حفظ شرافت و وطن قرار می‌دهید باید بدانید که دشمنان ایران به عرض این که خدای نکرده غلبه قطعی شد نه تنها رجال و وطن پرست بلکه متنفذین فائق مثل سپهدار و امیرمکرم را نیز معدوم خواهند ساخت چنانچه در سایر ممالک متصرف شده همین ترتیب را تعقیب نموده‌اند و آقای جهان‌شاه خان امیرافشار^۱ همین حقیقت را درک کرده که از پنجاه کرور چشم پوشیده به مخالفت دشمنان اقدام نموده حضرت احدیت و مشیت الهی به جناب‌عالی مقام و حیثیتی داده و قوا و وطن پرستی یک ناحیه شده‌اید و به

۱. از خرابین درجه اول زنجبار که از نظر قدرت و مکتب از ذوالفقاری‌ها برتر بود.

جنبش شما سلسله به حرکت آمده و بندهای گرفتاری به دست و پای دشمن خواهند گذاشت در این صورت هیچ از شما شایسته نیست که فرصت را مقتنم شمرده و ماسحه و معاطله سایر رادمردانی که حسب العاده تابع اقدامات جنابعالی بودند از خود مأیوس نمائید و آنها از انتظار خسته شده و به حکم اجبار این بوی شرافت را دریابند. مسلم است که آتشی که خود شما برافروزید بیشتر به اختیار است که حرقی که دیگران احداث کنند دامان شما نیز خواهد سوخت. آقای امیر مؤید چطور مردانگی و شهامت شما اقتضاء می کند که برادران ترکمان و استرآبادی شما در فاصله نزدیکی با دشمنان مذهب و ملیت ایران وعده های شخص شما دست به گریبان و چشم به راه استمداد شما باشند و شما در گوشه امن نشسته به دیده لاقیدی بنگرید اگر تصور می فرمائید جنگ بین قوای شما و دشمنان درگیر شده و دشمن به آن صوب گسیل خواهد شد اشتباه بزرگ و خیط فاحش است چه بعد از این که ترکمان ها متجاوز از یک ماه با دشمنان زد و خورد کرده و غنائمی از آنها گرفته و تلفات مدهش به آنها وارد آورده اند تازه به اعراق روس ها شاید اسیر هم باشد سه هزار نفر به کمک اردوی شکست خورده فرستاده شده و از آن جمله شصت نفر سرباز بحری مقیم مشهد سر بوده اند و نیز دشمنان در مقابل شده غیر منظم در شهر سلطان آباد عراق متواریاً نشسته و جرأت مبارزه ندارد و موافق اخبار رسمی محتوی انبار مهمات را نزدیک شهر عراق اردوی غرب به ملایر حمل می کند و مقابلی اقدامات میرزا کوچک خان که واقعاً نسبت به قوای روس استهزا آمیز است روس ها مستأصل شده به حکومت محلی متوسل می گردند از طرف دیگر در اروپا که مرکز اجتماع قوای روس است دولت رومانی که به مساعدت او داخل جنگ شده در عرض دو ماه ششصد هزار فشنوش را تارومار گشت و روسیه نتوانست وی را استمداد کند و همچنین عثمانی ها به طرف خمسه هجوم می آورند و روس ها کلیه قوای خود را که در آذربایجان داشته با بچه های سیزده چهارده ساله که تازه وارد کرده و به آن صوب راهی داشته و نتوانسته اند از عثمانی ها جلوگیری کنند. افسوس که سانسور پست و تلگراف زنجان مانع وصول اخبار آن طرف است معدلک کمیته به توسط قاصد مخصوص در صدد تحصیل اخبار آن حدود برآمده و اطلاعات حاصله را به استحضار جنابعالی خواهد رسانید.

آقای امیر مؤید آیا این همه قرائن خیلی برای فهم درجه ضعف دشمن کافی نیست آیا جنابعالی منتظر وقتی هستید که روسیه یک سرباز هم نداشته باشد می دانید اقدام شما در این موقع با نیرنگ طفل کوچک حقیر به یک بچه شیرخوار و صبر یک پیر مرد بر یک بیمار بستری چنان خواهد بود.

آقای امیرمؤید ترس شایسته مردان و مسامحه در خور بزرگان نیست اطلاعاتی که جدیداً تحصیل شده است ثابت می نماید قوای موجوده شما چندان غیرمکفی نیست و نقشه عملی این کمیته هم سرگرم داشتن عده ای از قوای دشمن در مازندران است و جهاتی قوای موجوده شما کافی نیست چون جنابعالی در پیش قدمی نسبت می دانید [کذا] در صورتی که تا دو هفته دیگر از جنابعالی جوابی نرسد یا پاسخ نامساعدی دستور لازم به سایر داوطلبانی که چشم به اشاره این کمیته [دارند] داده خواهد شد. در خاتمه متمنی است این تذکار را آخرین مراسم کمیته دانسته و جواب خیرخواهانه بدهید که گذشته تعلیمات کمیته خنثی نشود.

محل مهر کمیته دفاع ملی مرکزی ایران

۱۳۳۲

(۱۵۵)

سواد مکتوب کمیته دفاع ملی بارفروش به امیرمؤید

۹ ربیع المولود ۱۳۳۵

تاریخ ۱۴ جدی ۱۲۹۵

جناب اجل اکرم آقای امیرمؤید

پس از اهداء تحیات و دعای موفقیت زحمت می دهد که مراسله جوف^۱ از شعبه کمیته ملی مرکزی رسیده تقدیم داشت چون تأکید در مطالبه جواب نموده اند البته به فوریت جواب مرحمت خواهند فرمود برای تأمین طرق مراسلات ملی و اطمینان از وصول مکاتبات لازم است که جنابعالی شخصی را معرفی کنید که به توسط او مراسلات لازمه ارسال شود و جنابعالی می توانید مراسلات راجعه به این کمیته را در پاکتی گذارده و بر آن پاکت مرقوم دارید «خدمت آقا میرزا علی برسد» و لاک نموده در جوف پاکت دیگر گذارده و به این آدرس روانه نمائید. به بارفروش سه راه مولانا خدمت آقا محمدابراهیم تاجر شاهرودی البته در لاک نمودن پاکت اولی در صورت امکان غفلت نشود برای تسهیل عملیات این کمیته و تأیید مقاصد جنابعالی لازم است که نظریات صحیح خودتان را مرقوم دارید که چرا در این موقع مهم و زمان حدوث جنگ در غالب نقاط این مملکت چنین سکوت نموده و هیچ اقدامی نمی فرمایند. در صورتی که البته بر جنابعالی پوشیده نیست که